

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA
TRZECIA SEKCJA

SPRAWA SZARAPO przeciwko POLSCE¹

SKARGA nr 40835/98

WYROK – 23 maja 2002 r.

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Trzecia Sekcja), zasiadając jako Izba składająca się z następujących sędziów:

Pan G. RESS, *przewodniczący*,

Pan I. CABRAL BARRETO,

Pan J. MAKARCZYK,

Pan P. KÜRIS,

Pan B. ZUPANČIČ,

Pan J. HEDIGAN,

Pan K. TRAJA, *sędziowie*

oraz Pan V. BERGER, *kanclerz Sekcji*,

Obradując na posiedzeniu zamkniętym w dniu 30 kwietnia 2002 r.,

Wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w wyżej wymienionym terminie:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 40835/98) wniesionej w dniu 2 grudnia 1997 r. przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Europejskiej Komisji Praw Człowieka („Komisja”) na podstawie dawnego art. 25 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez dwie obywatelki polskie, panią Annę Szarapo i panią Joannę Szarapo („skarżące”).

¹ Wyrok ten stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi przez art. 44 ust. 2 Konwencji. Wyrok ten podlega korekcie wydawniczej przed jego opublikowaniem w ostatecznej wersji.

2. Rząd polski („Rząd”) był reprezentowany przez swojego pełnomocnika, pana Krzysztofa Drzewickiego z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Skarżące zarzucały, że postępowanie cywilne, w którym były stroną przekroczyło „rozsądny czas”.

4. Skarga została przekazana Trybunałowi w dniu 1 listopada 1998 r., kiedy to wszedł w życie Protokół nr 11 do Konwencji (art. 5 ust. 2 Protokołu nr 11).

5. Skarga została przydzielona Trzeciej Sekcji Trybunału (art. 52 ust. 1 Regulaminu Trybunału). Wewnątrz tej Sekcji ustanowiono Izbę (art. 27 ust. 1 Konwencji), która miała zająć się sprawą zgodnie z art. 26 ust. 1 Regulaminu Trybunału.

6. Na podstawie decyzji z dnia 22 listopada 2001 r. Izba uznała skargę za dopuszczalną.

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

7. W dniu 17 listopada 1980 r. pierwsza skarżąca złożyła pozew, w którym domagała się stwierdzenia ojcostwa pozwanego w stosunku do drugiej skarżącej. Skarżące domagały się również przyznania alimentów. W dniu 10 grudnia 1987 r. Sąd Rejonowy w Zabrzu odrzucił ich żądanie. W dniu 18 marca 1987 r. Sąd Wojewódzki w Katowicach oddalił rewizję skarżących. Skarżące zwróciły się do ministra sprawiedliwości o złożenie na ich rzecz rewizji nadzwyczajnej od wyroku. Dnia 18 września 1987 r. minister sprawiedliwości złożył rewizję nadzwyczajną w Sądzie Najwyższym, zarzucając, że sądy niższych instancji dopuściły się rażącego naruszenia prawa.

8. Dnia 23 października 1987 r. Sąd Najwyższy uchylił wyroki i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

9. Dnia 23 grudnia 1991 r. Sąd Rejonowy w Zabrzu ponownie oddalił powództwo skarżących. Dnia 12 maja 1992 r. w wyniku rewizji skarżących, Sąd Wojewódzki w Katowicach uchylił wyrok z dnia 23 grudnia 1991 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

10. Dnia 10 maja 1993 r. pozwany poinformował Sąd Rejonowy w Zabrzu, że nie zgadza się na poddanie badaniom DNA. Mimo tej odmowy wyznaczono trzy kolejne terminy przeprowadzenia badań (23 sierpnia, 9 września i 11 października 1993 r.). Skarżący nie stawił się na badania w żadnym z wyznaczonych terminów.

11. Dnia 15 grudnia 1993 r. odbyła się kolejna rozprawa. Sąd wyznaczył pozwanemu czternastodniowy termin na podjęcie ostatecznej decyzji o

poddaniu się badaniom DNA. W liście z dnia 27 grudnia 1993 r. pozwany poinformował sąd o swojej odmowie poddania się badaniom, stwierdzając że pierwsza skarżąca wielokrotnie kłamała w czasie postępowania. Powołał się na wyrok Sądu Wojewódzkiego w Katowicach z dnia 12 maja 1992 r., w którym stwierdzono, że skarżąca podała nieprawdziwe informacje dotyczące daty ostatniej miesiączki przed zajściem w ciążę.

12. Dnia 23 lutego 1994 r. odbyła się następna rozprawa. W trakcie trwania rozprawy dnia 23 marca 1994 r. Sąd przesłuchał kolejnego świadka i ponownie zapytał pozwanego, czy podda się badaniom DNA. Ten odmówił.

13. W dniach 4 maja i 7 czerwca 1994 r. odbyły się kolejne rozprawy. Sąd przesłuchał jednego świadka i biegłego, który został powołany wcześniej. Sąd ponownie zapytał pozwanego, czy wyrazi zgodę na przeprowadzenie badań DNA, ale ten znowu odmówił. Dnia 7 czerwca 1994 r. domagał się wyłączenia jednego z ławników.

14. Dnia 14 września 1994 r. odbyła się kolejna rozprawa. Pozwany kolejny raz odmówił poddania się badaniom DNA, a Sąd przesłuchał kolejnego świadka. Na kolejnej rozprawie, która odbyła się 26 października 1994 r. Sąd przesłuchał skarżącą i pozwanego. Na rozprawie w dniu 30 listopada 1994 r. pozwany był nieobecny. Dnia 16 grudnia 1994 r. Sąd podjął decyzję o zamknięciu rozprawy i odroczył wydanie wyroku do dnia 28 grudnia 1994 r.

15. Dnia 28 grudnia 1994 r. Sąd Rejonowy w Zabrzu oddalił ponownie powództwo skarżącej. Sąd uznał, że zeznania skarżącej zawierały sprzeczne informacje. Zauważył ponadto, że próbowała ukryć przed Sądem pewne fakty, które zostały ustalone w trakcie postępowania, a były istotne dla sprawy. Chodziło m.in. o to, że skarżąca spędziła noc w jednym pokoju w hotelu „N” z innym mężczyzną w okresie koncepcyjnym. Natomiast zeznania pozwanego były dość spójne.

16. Dnia 8 marca 1995 r. skarżąca złożyła do Sądu Wojewódzkiego w Katowicach rewizję od tego wyroku.

17. Pierwsza rozprawa odwoławcza odbyła się dnia 25 maja 1994 r. Dnia 8 czerwca 1995 r. Sąd Wojewódzki w Katowicach oddalił rewizję skarżącej od wyroku, stwierdzając, że jej zeznania były sprzeczne i że nakłaniała świadków do fałszywych zeznań.

18. Dnia 6 grudnia 1995 r. minister sprawiedliwości ponownie złożył rewizję nadzwyczajną, zarzucając, że doszło do wielu rażących naruszeń prawa oraz błędów w ustaleniach faktycznych, zwłaszcza, że wnioski sądów były niespójne z zebranymi dowodami. Podnoszono, że powtarzająca się odmowa pozwanego poddania się badaniom DNA powinna być oceniona znacznie bardziej krytycznie, zważywszy, że był lekarzem internistą i wiedział, jaka jest wartość takiego dowodu w postępowaniu o ustalenie ojcostwa.

W wyniku rewizji nadzwyczajnej ministra, zaskarżony wyrok został uchylony przez Sąd Najwyższy dnia 14 lutego 1996 r. i sprawa została przekazana Sądowi Rejonowemu w Zabrze do ponownego rozpoznania.

19. Pierwsza rozprawa odbyła się dnia 28 października 1996 r. przed Sądem Rejonowym w Zabrze. Sąd nakazał pozwanemu podjęcie w ciągu 21 dni ostatecznej decyzji co do poddania się badaniom DNA. Dnia 9 maja 1997 r. odbyła się kolejna rozprawa. Nie stawili się wezwani świadkowie. Nieobecny z powodu swoich obowiązków zawodowych był także pozwany. Na rozprawie w dniu 27 czerwca 1997 r. pozwany był ponownie nieobecny. Skarżąca złożyła wniosek o zabezpieczenie roszczeń w drodze zarządzenia tymczasowego.

20. Następną rozprawą miała miejsce dnia 25 listopada 1997 r., kiedy sądowi udało się pokonać problemy związane z odnalezieniem i wezwaniem świadków wskazanych przez strony. Pozwany znowu odmówił poddania się badaniom DNA.

21. Następną rozprawą miała odbyć się dnia 22 grudnia 1997 r., ale została odroczone z powodu nie stawienia się stron. Sąd podjął decyzję o zwróceniu się do Sądu Rejonowego w Warszawie o przesłuchanie dwóch świadków.

22. Dnia 29 stycznia 1998 r. odbyła się kolejna rozprawa. Dnia 16 lutego 1998 r. Sąd Rejonowy w Warszawie przesłuchał jednego ze świadków wezwanych przez Sąd Rejonowy w Zabrze. Drugi świadek nie stawiał się na wezwanie sądu ani w pierwszym terminie ani w kolejnym wyznaczonym na dzień 6 kwietnia 1998 r. Tego dnia Sąd Rejonowy w Warszawie nałożył na świadka grzywnę w wysokości 150 złotych. Ostatecznie został przesłuchany dnia 15 czerwca 1998 r.

23. Pozwany nie stawiał się na dwie rozprawy przed Sądem Rejonowym w Zabrze, które odbyły się 7 i 27 kwietnia 1998 r. Dnia 15 czerwca 1998 r. Sąd Rejonowy w Zabrze postanowił zabezpieczyć roszczenie skarżącej. Opóźnienie w rozpatrzeniu wniosku skarżącej z dnia 27 czerwca 1997 r. wynikało z niedostarczenia przez pozwanego zaświadczeń o jego sytuacji finansowej. Dnia 15 grudnia 1998 r. pozwany odwołał się od tej decyzji..

24. Dnia 16 października 1998 r. druga skarżąca poinformowała Sąd Rejonowy w Zabrze, że chciałaby wstąpić do toczącego się postępowania jako powód wraz ze swoją matką. Niespodziewanie, dnia 16 listopada 1998 r. pozwany poinformował Sąd, iż zgadza się poddać badaniom DNA. Dnia 23 listopada 1998 r. Sąd postanowił dopuścić dowód z badań DNA i dnia 22 stycznia 1999 r. oddalił odwołanie pozwanego od decyzji z dnia 15 czerwca 1998 r., na mocy którego zostały zabezpieczone roszczenia skarżącej dotyczące przyznania środków utrzymania.

25. Badania DNA zostały przeprowadzone dnia 21 stycznia 1999 r. w Zakładzie Medycyny Sądowej Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach.

Wyniki badań dały prawie stuprocentową pewność, że pozwany był ojcem drugiej skarżącej. Opinia została przesłana do Sądu Rejonowego w Zabrze dnia 25 sierpnia 1999 r.

26. Na rozprawie dnia 19 października 1999 r. pełnomocnik skarżących zaproponował zawarcie ugody. Rozprawa została odroczone do dnia 7 grudnia 1999 r. Wtedy też została odroczone z powodu choroby sędziego przewodniczącego. Na rozprawie dnia 3 lutego 2000 r. strony negocjowały warunki zawarcia ugody.

27. Dnia 10 lutego 2000 r. Sąd wydał orzeczenie ustalające ojcostwo pozwanego i umorzył postępowanie odnośnie alimentów na skutek zawarcia przez strony ugody dotyczącej tej kwestii.

II. WŁAŚCIWE PRAWO KRAJOWE I PRAKTYKA

28. Artykuł 417 i 424 kodeksu postępowania cywilnego, obowiązującego w trakcie trwania postępowania przewidywały, że rewizja nadzwyczajna mogła być złożona do Sądu Najwyższego od każdego ostatecznego orzeczenia sądowego przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i Rzecznika Praw Obywatelskich. Podstawą rewizji nadzwyczajnej mogło być to, że decyzja została wydana z rażącym naruszeniem prawa. Stronie postępowania przysługiwało prawo złożenia podania o wniesienie na jej rzecz takiej rewizji. Sąd Najwyższy oceniając rewizję nadzwyczajną na rozprawie jawnej, mógł ją oddalić, jeżeli nie stwierdził podstaw do jej uwzględnienia. W wypadku uwzględnienia rewizji nadzwyczajnej Sąd Najwyższy mógł uchylić zaskarżone orzeczenie i orzec co do istoty sprawy lub odrzucić rewizję i umorzyć postępowanie .

29. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ustaliła się zasada, zgodnie z którą sąd powinien krytycznie oceniać, w świetle wszystkich dowodów zebranych w sprawie, odmowę domniemanego ojca poddania się badaniom DNA, właściwym do ustalenia ojcostwa.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 UST. 1 KONWENCJI

30. Skarżące zarzucały, że postępowanie cywilne, w którym były stroną, przekroczyło „rozsądny czas”, naruszając art. 6 ust. 1 Konwencji, który w omawianym zakresie brzmi następująco:

„Przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ..., każdy ma prawo do sprawiedliwego... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd...”

A. Okres podlegający rozpatrzeniu

31. Trybunał przypomina, że Polska uznała kompetencję Europejskiej Komisji Praw Człowieka do przyjmowania indywidualnych skarg „od każdej osoby, organizacji pozarządowej lub grupy jednostek, która uważa, że stała się ofiarą naruszenia praw zawartych w Konwencji przez każde działanie, decyzję lub wydarzenie, które miało miejsce po 30 kwietnia 1993 r.” Zgodnie z art. 6 Protokołu nr 11 do Konwencji, ograniczenie to pozostaje ważne w zakresie jurysdykcji Trybunału na podstawie tego Protokołu. Wynika z tego, że Trybunał nie jest kompetentny do rozpatrywania skarg odnoszących się do naruszeń Konwencji poprzez akty, decyzje lub wydarzenia, które miały miejsce przed 1 maja 1993 r.

32. Jednakże Trybunał zauważa, że postępowanie rozpoczęło się 7 listopada 1980 r., kiedy skarżące złożyły pozew w Sądzie Rejonowym w Zabrze. Toczyło się więc dziewiętnaście lat i trzy miesiące, ale okres podlegający rozpatrzeniu rozpoczął się 1 maja 1993 r., kiedy weszła w życie deklaracja Polski o uznaniu prawa do składania skarg indywidualnych. Okres podlegający rozpatrzeniu zakończył się 10 lutego 2000 r., w dniu, w którym Sąd Rejonowy w Zabrzu wydał merytoryczne rozstrzygnięcie.

33. Jednakże w sprawach, w których Trybunał może, ze względu na swoją kompetencję *ratione temporis*, ocenić jedynie część postępowania, może również wziąć pod uwagę stan, jaki postępowanie osiągnęło w początkach okresu podlegającemu rozpatrzeniu (patrz wyrok *Foti i Inni przeciw Włochom* z 10 grudnia 1982 r., Series A no. 56, p. 18, § 53). Trybunał jest więc kompetentny *ratione temporis* do rozpatrzenia skargi w odniesieniu do postępowania po 30 kwietnia 1993 r. z uwzględnieniem stanu postępowania osiągniętym do tego dnia. Trybunał zauważa, że po 30 kwietnia 1993 r. postępowanie trwało sześć lat, dziewięć miesięcy i dziesięć dni.

34. Trybunał zauważa ponadto, że 8 czerwca 1995 r. Sąd Wojewódzki w Katowicach wydał wyrok co do meritum w sprawie skarżącej. Następnie, 6 grudnia 1995 r. minister sprawiedliwości wniósł rewizję nadzwyczajną do Sądu Najwyższego, który 14 lutego 1996 r. uchylił zaskarżony wyrok. Dlatego też konieczne jest rozpatrzenie, czy charakter postępowania wszczętego przed Sądem Najwyższym w wyniku rewizji nadzwyczajnej ministra sprawiedliwości, pozwala zaliczyć to postępowanie do zakresu objętego art. 6 Konwencji.

35. Trybunał zauważa, że do kompetencji Sądu Najwyższego należało rozpoznanie (do czego faktycznie doszło), czy zaskarżony wyrok sądu drugiej instancji pozostawał w zgodności z prawem materialnym, czy był nieuzasadniony, czy doszło do rażącego naruszenia przepisów postępowania. W trakcie postępowania wszczętego złożeniem rewizji nadzwyczajnej, Sąd Najwyższy mógł uchylić lub utrzymać wyrok przeciwko któremu była ona skierowana. To postępowanie musi być więc ocenione jako mające ten sam

charakter co postępowanie, od którego rozpoczęła się sprawa tocząca się przed Sądem Rejonowym w Zabrze i Sądem Wojewódzkim w Katowicach. W konsekwencji musi ono być wzięte pod uwagę przy ocenie, czy sprawa była prowadzona w zgodzie z wymogami art. 6 ust. 1 Konwencji co do „rozsądnego czasu” (patrz *Obodyński przeciw Polsce*, no. 33753/96, Dec. 2 lutego 1999 r.).

B. Ocena Trybunału

36. Rząd uważał, że długość postępowania pozostawała w zgodności z wymogami art. 6 ust. 1 Konwencji.

37. Skarżące podnosiły, że długość postępowania była nadmierna, zwłaszcza biorąc pod uwagę naturę żądania ustalenia stanu cywilnego drugiej skarżącej.

38. Trybunał przypomina, że rozsądna długość postępowania musi być oceniana w świetle okoliczności danej sprawy z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w orzecznictwie Trybunału, w szczególności stopnia zawichości sprawy, zachowania skarżącego i władz krajowych oraz wagi postępowania dla skarżącego (patrz, m.in. *Horvat przeciw Chorwacji*, nr 51585/99, § 52, z 26 lipca 2001 r., który będzie opublikowany w oficjalnych raportach Trybunału).

39. Oceniając stopień zawichości sprawy Trybunał zauważa, że sprawa dotyczyła ustalenia ojcostwa drugiej skarżącej. Natura problemów faktycznych, jakie musiały być rozważone przez sądy wydaje się być do pewnego stopnia skomplikowana, co jest typowe dla spraw o tym charakterze. Jednakże nic nie wskazuje, że sprawa była szczególnie skomplikowana.

40. Trybunał podkreśla ponadto, że w sprawach dotyczących stanu cywilnego i zdolności do czynności prawnych wymagana jest szczególna staranność. Mając na względzie wagę postępowania dla drugiej skarżącej, tj. potwierdzenie lub zaprzeczenie ojcostwa i wyeliminowanie przez to jej niepewności co do tożsamości jej naturalnego ojca, Trybunał zauważa, że właściwe sądy krajowe zobowiązane były przez art. 6 ust. 1 Konwencji do działania ze szczególną starannością w celu zapewnienia postępu w postępowaniu (patrz *Bock przeciw Niemcom*, wyrok z 29 marca 1989 r., Series A no. 150, p. 18, § 49; *Mikulic przeciw Chorwacji*, no. 53176/99, § 44, z 7 lipca 2001 r.).

41. W stosunku do postępowania władz, Trybunał zauważa, że pierwszy wyrok w sprawie zapadł w 1986 r. Przez następnych trzynaście lat sprawa była trzykrotnie rozpatrywana przez Sąd Rejonowy w Zabrze, trzy razy przez Sąd Wojewódzki w Katowicach i dwa razy przez Sąd Najwyższy.

42. Trybunał zauważa, że wyrokowanie w tej sprawie powinno w szczególności opierać się na odpowiedniej ocenie dowodów zebranych w trakcie postępowania. Jest prawdą, że w trakcie postępowania sądy musiały

zмагаć się z poważnymi trudnościami w uzyskaniu zgody pozwanego na poddanie się badaniom DNA. W 1993 r. sąd pierwszej instancji wyznaczył trzy terminy badań DNA, ale pozwany na stawiał się na żaden z nich. Następnie czterokrotnie odmówił poddania się takim testom. Mimo to Trybunał zauważa, że Rząd nie przedstawił żadnych argumentów mających udowodnić, że zgodnie z prawem krajowym sądy były zobowiązane do uzyskania takiego rozstrzygającego dowodu i dlatego też musiały czekać na zgodę pozwanego. Przeciwnie, z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika zasada, zgodnie z którą sądy powinny w sposób krytyczny oceniać, w świetle wszystkich dowodów dostępnych w sprawie, odmowę domniemanego ojca poddania się takim badaniom.

43. Ponadto sądy dysponowały już wcześniej innymi licznymi dowodami, do których należały *inter alia* zeznania świadków, kilka opinii biegłych i dwa zestawy testów biologicznych, które stwarzały solidną podstawę wydania decyzji dotyczącej ojcostwa pozwanego. W tym względzie uwagę Trybunału przyciągnęła argumentacja, na której oparł się minister sprawiedliwości w swojej rewizji nadzwyczajnej z 6 grudnia 1995 r. Podnoszono w niej, że sądy dopuściły się rażących naruszeń prawa przez to, że odmowa pozwanego poddania się badaniom DNA powinna być oceniona w bardziej krytyczny sposób. Sąd Najwyższy, w swoim wyroku z dnia 14 lutego 1996 r. uwzględnił tę rewizję.

44. W opinii Trybunału brak jest podstaw do stwierdzenia, że skarżące przyczyniły się do przedłużenia czasu postępowania.

45. W świetle wskazanych powyżej kryteriów w orzecznictwie i mając na względzie okoliczności sprawy, w szczególności całą długość postępowania, Trybunał uważa, że długość postępowania będąca przedmiotem skargi nie spełnia wymogu rozsądnego czasu trwania. W związku z tym nastąpiło naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

46. Zgodnie z artykułem 41 Konwencji,

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwała tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda

47. Skarżące domagały się przyznania kwoty 200 000 złotych jako rekompensatę za cierpienia, których doznały w wyniku naruszenia Konwencji. Twierdziły, że postępowanie, które trwało prawie dwadzieścia lat,

spowodowało u nich ciągły stres i uczucie poniżenia, a także przedłużyło niepewność co do prawnego ojcostwa drugiej skarżącej.

48. Rząd twierdził, że żądanie skarżących jest wygórowane i wnioskował, aby samo uznanie przez Trybunał naruszenia stanowiło wystarczające zadośćuczynienie.

49. Trybunał uznaje, że biorąc pod uwagę naturę postępowania, skarżące doznały szkody niematerialnej wynikającej z długości postępowania, której nie wyrównałoby samo stwierdzenie naruszenia Konwencji. Wyrokując na zasadzie słuszności, jak wymaga tego art. 41 Konwencji, Trybunał przyznaje skarżącej 6 500 euro, wraz z jakimkolwiek podatkiem, jaki może być pobrany.

B. Koszty i wydatki

50. Skarżące nie domagały się przyznania zwrotu kosztów i wydatków, związanych z postępowaniem przed Trybunałem.

C. Odsetki ustawowe

51. Zgodnie z informacją dostępną Trybunałowi, ustawowe odsetki stosowane w Polsce w dniu przyjęcia obecnego wyroku wynoszą 30% w skali rocznej.

Z tych przyczyn Trybunał jednogłośnie

1. UZNAJE, że nastąpiło naruszenie artykułu 6 ust. 1 Konwencji;

2. UZNAJE

a) że pozwane Państwo ma wypłacić skarżącym w ciągu trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z art. 44 ust. 2 Konwencji 6 500 euro (sześć tysięcy pięćset euro) z tytułu szkód niematerialnych, przeliczone według kursu obowiązującego w dniu uprawomocnienia się wyroku;

b) że odsetki według rocznej stopy 30% będą naliczane od tej sumy od upływu powyższego terminu do momentu zapłaty;

3. ODDAŁA pozostałą część żądania skarżących dotyczącego zadośćuczynienia.

Sporządzono w języku angielskim oraz ogłoszono na piśmie w dniu 23 maja 2002 r. na zasadach art. 77 ust. 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Vincent Berger
Kancelarz

Georg Ress
Przewodniczący

